

## Szerkesztési iroda:

arj-utca, Lankács-ház 9. sz. alatt

balra, hová a lap szellemi részét  
illető közlemények intézendők

Bérmertelen levelek csak ismert  
kezektől fogadtatnak el.

## Kiadó hivatal:

Réthy Lipót könyvnyomdája, hová

a hirdetések, előfizetési pénsek és

kiadása körüli panaszok bérmentve  
intézendők.

## ALFÖLD

## POLITIKAI NAPILAP.

## Előfizetési feltételek:

| Helyben:         | Vidékre:         |
|------------------|------------------|
| Egész évre 12 ft | Egész évre 14 ft |
| Fél évre 6 ft    | Fél évre 7 ft    |
| Negy. évre 3 ft  | Negy. évre 3,50  |

## Hirdetmények díja:

6 basábas petástor egyszeri hird-

tétel 6 kr. a minden következők-

nál 4 kr. Bélyeg-díj külön 30 kr

Nyit-tér sora 15 kr.

## A vallásmozgalom külföldön és nálunk.

Arad, jul. 18.

(P.) Ha figyelemmel kísérjük, és való jelentőségükben képesek vagyunk felfogni azon különféle irányban meginduló, külön-külön célra törő mozgalmakat, melyeket azon nagy színteren, hol az emberiség művelődésének különféle fázisai folynak le szemünk előtt, a világjárás napról-napra újabb és újabb kiadásban léptet előtérbe: önkéntelenül is rájövünk azon állítás igazságára, mely szerint úgy a fizikai, mint a szellemi erők világában is, bizonyos vaskövetkeztesség uralg, — miként ott az egész természet, úgy itt az emberiség rendeltetéséhez vezető örök törvények érvényülésében.

És ha vannak is rendkívüli események, melyeket az első pillanatban nem vagyunk képesek átérteni, — a látszat a fenébb adott állítás ellen szólhat; pedig mint azon megfoghatatlan erő, melyet természetnek mondunk — soha sem tér le működése rendes útairól: úgy az emberiség szellemi világában is a legkülönsebb események sem zavarják meg a tökéletesülést, — mert erre megy ki itten minden, — rendes menetét, — észleletlenül talán, de annál biztosabban viszi az a világot lépésről-lépésre előbbre azon cél felé, melyet az emberiségnek rendeltetése elérni.

Ez az, mi bizalmat kell hogy adjon az emberiség jövője iránt, még oly viszonyok közt is, mint milyenek a maiak: midőn az eddig fennállott társadalmi-élet alapjai körül az ó-világ lélekölő reminiscenciái és a jelen nemzedékeknek is részben a vérbe átmézt tradícióval száll sikra, azon hatalom ellen, melyet a korszellem hord szárnyain, hogy megküzdjék az egyikük és másikuknak is sorsa felett véglegesen határozó nagy harcot.

Hogy az itt elmondottakat a jelenleg Európa több állama-, legintensívebben azonban Németországban meginduló vallásmozgalomra akarjuk alkalmazni, az ezekünk czíme után magától érthető.

A vallás a régibb időkben elválhatatlanul és ma is nagyon sok szállal van összefűzve még a műveltebb népek társadalmi életével is. Ugy tekinthetjük azt ma is, mint az erkölcsiégnek, mely ismét épen alapját kell hogy képezze a társadalomnak, egyik főtényezőjé: csakhogy a demarcationális vonalat, mely a jelenkor vallárosságát a múlttól áthidalhatatlanul elkülöníti az képezi, hogy míg ma a pozitív vallások kora már is nagyon lejárt, s jövőben, a művelődés általánosbulásával még jobban le fog járni, addig a régibb kor művelődési történelmében épen a különféle tételes vallások oszták ellenséges, nemcsak a szellemi, de a csaták véres mezején is megmérkőzött táborokra azok hivat.

Igaz ugyan, hogy azon mozgalomra, mely jelenleg indul meg, nincs egész határozottan ráutaló pozitív vallások megtámadásának jellege; de épen mert az a római valláspolitikai ellen irányul, mely a dogmatizmus uralmát a legkérdelhetlenebb alakban akarja ismét helyreállítani: ha még ma nem is, de előbb-utóbb azon törekvéseket fogja zászlójára írni, melyeknek célja a vallást a hitcikkelyezés teljes mellőzésével, egyedül a morál terére utalni, tehát azt nem többé a hitnek is, hanem egyedül az erkölcsiégnek terjesztőjéül hagyni meg. Erre fog irányulni végkifejlődésében azon harc, melyet ma a lélekismeret szabadsága megvédéseért vív meg földrésznünk civilisatiója.

A külföldön, értjük különösen Európa nyugatát, mely földrésznünk művelődésének termőföldje, honnét a már megérlelt magvakat mi csak át kell hogy ültessük, — a szellemi előhaladottság nagyobb fokához mérten, a vallásmozgalom, mint kiválóan cultur-kérdés, természetesen egész más alakban lép előtérbe, mint például nálunk.

Mig Németországban a tavalyi római zsinat által, a józan ész ellen elkövetett pápai csalhatatlansági merénylet az egész tudományos és gondolkodó világot forrongásba hozta; és a már is, a különben addig zajtalanul állott felszínen, nagy hullámokat vető szabadelvű ellenműködésnek megindulására alkalmat adott: addig nálunk, mintha egészen kívül esnének azon légkörön, melyet a jezsuitismus által hintett miasmák egészségteleníthetnek, a nagy közönség egész közönyösen viseli e nagy dolgokkal szemben magát, s legfeljebb a lapoknak jut ki, hogy olykor-olykor az e tárgyban irt cikkekkel legalább az iránt győzzék meg a világot, hogy e messze kiható kérdésről mi is tudunk még szót-váltani.

Ha csakugyan megvolna nálunk az igazi érzék a vallásügy fontossága iránt: lett volna már évekkal ezelőtt alkalmunk, sokkal jobb alkalmunk, mint más nemzeteknél, e téren egy nagy horderejű vívmányt létesítenünk, — a kath. autonómia szervezésével. Oly alapokon kellett volna ezt létrehozni, hogy átmenetet képezhessen a nemzeti egyház megalapítására, melybe a vatikán politikája előbb-utóbb úgy is be fog kényseríteni. S ha a világi elem, a nagy frázisok helyett, hogy mi most már oly intézményt fogunk létesíteni, melyet más nemzetek is sietni fognak utáncsinálni, — igazán összeszedte volna magát főpapságunk tulajkapó törekvéseivel szemben, — ki mondhatja, hogy az autonómia nem született volna e oly alakban meg, mint ez kívánatos, mint ez az előhaladás egyik messzire szóló utmutatója lehetett volna művelődésünk történelmében?

A közöny azonban megtermé az igazi gyümölcsöt, és létrejött a furcsa szülő, mely inkább soha se látott volna világot, mert előbb-utóbb csak terhünkre lesz, ahelyett, hogy a sok hierarchikus lim-lomot seprte volna el utunkból.

S ha még akkor sem tudtunk munkához látni, midőn közvetlenül saját körünkben lett volna erre alkalmunk, és kötelességünk is; csoda-e, hogy a külföldi vallásmozgalmaknak nincs nálunk meg az igazi hatása, legfeljebb elolvassuk az annak fejlődéséről szóló tudósításokat, — s azután várunk, hisz ha már a gyümölcs megérte, le fog az hullni anélkül is, hogy nekünk kellene segíteni azoknak, kik a fát rázzák.

Pest, július 17.

(?) A bírósági szervezéshez. Az igazságügy-miniszter mult szombatán küldte szét körrendeletét a törvényhatóságokhoz, melyben felszólítja őket, hogy tegyenek intézkedéseket arra nézve, miszerint a törvénykezési helyiségek december elsején az új bíróságok használatába bocsátatassanak. E rendeletből arra lehet következtetnünk, hogy az új bírósági jövő év eleje előtt nem fogják megkezdeni működésüket. A kihirdetett elnöki és ügyészi állomásokra a folyamodások oly nagy számmal érkeznek be, hogy a posta is alig győzi szállítani azokat; hát ha még a pályázat az ülnöki állomások és a segédhivatalok betöltésére is ki leend írva. Az igazságügy-miniszter, mint értesülünk, rövid időre fűrdőbe rándul, s addig, míg visszatér, miután a folyamodások feletti jelentés, s azok tüzetes átvizsgálata ugys hosszabb időt veend igénybe, kinevezések eszközöltetni nem fognak.

— Kecskemét és Szeged városok főispánjává, újabb s igen elterjedt hír szerint, Horváth Döme igazságügy-miniszteri tanácsos fog kinevezetni.

Egy Prágában időző hazánfia az ottani körökben és sajtóban uralkodó szellemről következőket ír:

A „Politik” ismét Magyarországgal és a horvát-szlavonországi dolgokkal foglalkozik, s mivel részletekbe menni feleslegesnek tartja, gorbomásokban kitűnő stílusban önzőnek, fosztogatónak rablónak stb. mondja el a magyar kormányt és országgyűlést többséget, mely csak azért kötötte meg az egyezkedés színe alatt a három királyság kezeit, hogy az 1848–9-ki dolgokért kénye-kedve szerint bosszút állhasson rajta.

Hanem a gyalázat e 3 éve — folytatja tovább — örök emlékül vésődik be a nemes szláv nem-

zet szívébe, honnan azt semminemű hízélgés nem írthatja ki többé. — Lám aztán mégis a Politik mondja, hogy a magyar nemzet akar bosszút állani.

Valóban, jó volna nagyobb figyelmet fordítani a szláv sajtóra. Ily óriási hazudozások mennék ki naponta rectificálatlanul a valódi tényállásról kelőleg nem értesült közönség közé, hogy az embernek borzad tőle a háta is.

Csak még egy példát hozok fel. A „La Correspondance Slave”-ban a „Slovenske Noviny” szerkesztőségétől van egy levél, mely szerint az ő előfizetőinek egyike nyújt a magyarországi szlávok szabadságáról tiszta (?) fogalmat. Ez előfizető kéri a szerkesztőseget, hogy ne czimezzék többé neki a lapot, mivel nem képes tovább a sok üldözést (?) kiállani, melyet a magyaroktól e lap miatt kénytelen szenvedni.

A szerkesztőség e levélhez hozzászól: közöljük ez okmányt, hogy ismerje meg a világ nyomorult helyzetünket; kérünk minden becsületes újságot (!) közölje azt, lássa meg belőle a közvélemény, hogy mennyire el vannak a szlávok nyomva a magyarok által. Százával birunk eféle okmányokat kezünkönél.

No hát közöljük mi is e horribilis valótlanságot, melyet azon következő sem mul fölül, hogy a magyar lakosság a helyett, hogy növekednék, fogyóban van, míg a kitűnőleg földműves és iparos (?) szláv gyarapodik napról napra.

Ugy-e, szerkesztő ur, szép baszarszói ezek a tudatlanság és lelkiismeretlenségnek?

Ma meglátogatom a cseh nemzeti muzeumot is. Feltűnt nekem mindjárt a bemenetnél egy ethnographiai térkép a szláv ajku lakosság elterjedtségéről. Hogy Pozsonytól elkezdve, a Duna felső részén csupa szlávok laknak, hogy Tornaaljától (Gömörben) elkezdve, egész az, ország keleti határáig, Halmiig (Ugocsában) nincs más csak szláv szó, hogy Budapest, s a Balaton környékén szláv szigetek vannak a népeességnek: mind nagyon érdekes dolgok.

A csodálatos e dolgokban csak az, hogy professor doctor Laurentianu ur ezelőtt 3 éve ugyanezen vidéknek nagy részét (Debreczent is) a románok részére vindálta. Érdekes volna, ha a két comittens egymás ellen bizonyítgatná jogát a medvebőrre, a mely ellen jelenleg csak néhány csiripoló veréb indította meg a vadászatot.

## A honvéd-orvosok kineveztetése.

Ő cs. és Ap. kir. Felsége f. évi július hó 13-án Laxenburgban kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott:

1) m. kir. honvéd-dardár-orvosokká, első osztályú szászai rendfokozattal és illetményekkel:

a) Csajághy Béla, Varjassy Gyula, Kelemen Mihály, Hamary Dániel, Szabó József, Frank János, Heinemann Ágoston, Oroban Nándor, Sielberger Mór honvéd-orvosokat;

b) Friedlieber Ignác és Leszay László honvédzászlóalji főorvosokat; ugyszintén

c) Lengyel Géza, Nagy Béla, Hornyánszky Lajos, Mysz Ede, Nusz József, Thaly László, Szuper Lajos, Stern Adolf és Veiser Sándor orvos-sebész-tudorokat;

2) honvédezred-orvosokká, századosi rendfokozattal:

a) Weninger János, Dillenberger Emil, Almayer Ferencz, Kocsis Alajos, Strohrriegel Kálmán, Gurdélyi Endre, Nagy Miklós, Matich József, Gajzágó Joachim, Badzey László, Szabó Gyula, Sziklász Mihály, Stross Ernő és Horváth János zászlóalji főorvosokat, és

b) Tschuk Fülöp, Frommer Jakab és Szigethy Zsigmond, orvos-sebész-tudorokat; végre

3) honvéd-zászlóalji főorvosokká, főhadnagyi rendfokozattal:

Bogdán Mihály, Rónai József, Szegedy Géza, Hochmann Nándor, Spanik József, Höflner Imre, Csiky József, Frits Károly, Spanner Ignác és Klumák Adolf orvos-tudorokat.

Gróf Andrássy Gyula, s. k.

A hivatalos lap a következő legmagasb kéziratot is hozzá:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán Bonna az Sándor esanádi püspök s valóságos belső titkos tanácsosnak, az egyház és küztyűk terén szerzett kiváló érdemei elismeréséül az első osztályú vas-korona-rendet díjmentesen adományozom.

Kelt Laxenburgban, 1871. évi július hó 15-én. Ferencz Józ. s. k. Br. Venckheim Béla s. k.

## Hivatalnokok vándorlása.

Mint nálunk a hatvanas évek elején, írja a „Gyors posta” — most Csehországban is utasítást kaptak a német hivatalnokok odahagyni munkásságuk eddigi színhelyét. Nagy a bánat ezért Izraelben; zaj és szitkozódás a minden áron németiségért küzdő bécsi lapok hasábjain, mintha most immár

éhen kellene halni minden osztrák-németnek, és nem is volna menekvés a Csehország és különösen Magyarországtól jött fenyegetések ellen.

A bécsi új „Presse” ebbeli buzgóságában kronikál-könyek hullatásával a hivatalnokok életpályáját kezdi az alkalommal esetlenül, felhívván, hogy legjobb esetben, legrendezettebb viszonyok között is, mily sivár a hivatalnok élete; mily nehezen, s gyakran mily drága pénz árán szerzi ő műveltségét, s mégis mi várakozik rá egyéb cifra nyomorúságnál, midőn a munkásoknál mutatkozó szociális irányu érzelmek nyilvánításától, melyekre mostoha sorsánál fogva nagyon is rá lehetne szorulva, csak magasabb műveltsége, erkölcsi-sége óvja meg!

Elhiszszük! Sőt mi is átkozzuk a jelen társadalom ama szomorú visszasságát, mely egy művelt osztályt — s vajjon csak a hivatalnokok srohzatát ide? — nélkülözések s gyakran tantulusi kinokra kárhoztattatott; de mit tehetünk róla. Mi okozza ezt, s miért ismétlődik ez eset másodszor avagy talán harmadszor Ausztriában? A németek miatt! Ők okai a hazafiak mellőztetésének mindenütt, ők törekednek más nemzetiségek fölé jogtalan. Az tehát a dolgok természetéből következik, hogy most, midőn minden országban a helyhatósági szervezet eszméje jutott diadalra, idegen ajkúak, idegen vidékeliek a benszülötteket ki ne szorítsák.

Mit mondanának Felső-, Alsó-Ausztria és Tyrol lakói, ha véletlenül eszébe jutna valakinek egyszerre egy csoport magyar hivatalnokot telepíteni oda, kizárásával a németiségnak, mely ott őseitől öröklött jogait gyakorolja? Nemde felzudulnának! Most tehát ép ennél fogva csak méltányosságú tény gyakorolhatik az Duna, ha Csehországban az idegen német hivatalnokok honfiak által helyettesítettnek. Ha aztán azért a németiség, különösen egy német társadalmi osztály kénytelen lakolni, ennek nem a többi nemzetiségek okai, hanem közvetlen szerzője ama német kormány, mely csak hitében eddig ily ferde eszközökkel vélte fenntarthatni a birodalmat. Emberségi szempontból gondoskodjék a Lajthán tuli kormány ez előzőttek sorsáról.

Azon újbuli tanulság ez arra nézve, hogy eddig mindenütt a németiség okozta a viszályt, az egyenlenséget, s volt mindig fenakadás szájkája, mégis a németiség hangsúlyozza nagy szavakkal folyvást az emberi jogok nagy jelentőségét. Tehát hódolt-e ezeknek a német nemzet? Ott van Lengyel- és Csehország, s hogy hazánkat ne említsük, ott van legújabbban Franciaország, hol a németek a hazai nyelv mellőzését tüzték ki célul, s törekednek annak ellensúlyozására még jelenleg is. Ez valóban furcsa satyrja az emberi jogoknak.

Menjenek a német hivatalnokok haza Csehországból, s távozzanak mindentudván, hol hazafiakat gátolnak a boldogulásban, s ha ezt hangsúlyozzuk, úgy hazánkra is gondolunk, mert mi sem tisztultunk meg még teljesen a hazafiak rovására terjeszkedő amaz idegenektől kik minket csak gyalázn tudnak anélkül, hogy bajaink elhárítására csak mákszemnyi segítyt is nyújtani képesek volnának. Ezek nem a mi embereink !!!

Uj-Szt.-Anna, jul. 15.

Hazánkban nincs érdekeltenebb ügy a felkaroltatásra nézve, mint nevelés ügyének, — lehetnek ugyan csekély kivételek, mi állg eshetik számítás alá.

Ha ezen lényeges és életkérdéses ügyet egy kis figyelemre méltatjuk, — lehetetlen, hogy meg ne döbbenjünk a közönyösség, az elhanyagoltatás miatt, melyet észlelni kénytelenek vagyunk.

Mintha még mindig azon nézet uralkodnék, hogy a földművelő osztálynak neveltetésére nincs szükség, ezen osztály képezi pedig a nép zömét hazánkban, — nem a bűnnel határos-e ezeknek elhanyagoltatása? Mily nagy érvvel adá elő közlebb Gambetta: hogy Franciaországnak erősödése a földművelő osztálynak tanitásától függ, ezen igaz mondása pedig, hogy minden ország, tehát hazánkra is szólhat — kétségtelen.

És mit vagyunk kénytelenek tapasztalni? Nálunk, ellenére annak, hogy megvan a népművelési törvény s e mellett a törvényhozás nagy összeget állapított meg az alsóbb iskolai czélok előmozdítására, csak azt látjuk, hogy ez ügy, egy ne nyúl hozám virág, s a törvény írott malaszt, — mert senki nem örködik — leszámítva a csekély kivételeket, — a felett, ha vajjon annak rendeletei megtartatnak-e? — Tanfelügyelőnk, kit pedig ezen hivatal illet, fáradságot sem vesz magának az ügyet előmozdítani, — az első félévben egy ízben volt szerencsénk hozzá, de figyelmét kikerülte az: hogy talán még is jó lenne — ha másképp nem, csak pro forma is — az iskoláztatás menetét megtekinteni, sőt ellenkezőleg, vagyis jobban kifejezve magamat: hogy véletlenségből a midőn az iskolaszéki elnökkel — gondolom — a község házában, találkozt a valamit mégis kérdezendő, tudakozódott: járnak-e a gyermekek rendszeren iskolába? s hogy elég kielégítő választ nem nyert, — nagy kegyesen válaszlónt méltóztatott azt mégis: meg kell

nyugodnunk mindenben, mert fenn sem mit sem tesznek.

Lehetetlen, hogy ily eljárás miatt el ne szomorodjunk, s ne mondjuk azt: te szegény nép, mégis többre lennél méltó, hogy szép hivatásodat, mint ember s honpolgár önmeggyőződésed szerint, de felvilágosultan betölthessed.

Tudom ugyan, hogy ily felszólalás csak elhangzik, — mindemellett önmegnyugtatósomul — ha más cél elérni nem lehetne, — valék bátor ezen igénytelen panaszomnak közlésére, — viaszalván egy kevéssé az által magamat azzal is: hogy talán-talán még csoda is történhetik — jól lehet annak ideje már lejárt, mint mondják — s talán fennebbi szomorú, de való állításainak megcáfolásául, ezután tanfelügyelő urunk, megnyugtatónk s örömlőnkre, de különösen az oktatás előmozdítása szempontjából neki adja magát egész önfeláldozással az iskolai felügyeletnek? Vajha ez meg történne, megelőbb s mentőbb gyakorabban! mert minden községben, annyival inkább községünkben szükségeltetik az, amennyiben évenként két ezert meghaladó összeg adatik ki e célból, s egyesített 2. magyar és 4. német osztály van, s tanoncaink még is alig tudnak valamivel többet a semmire!

A t. szerkesztőség engedelmeivel bátor vagyok közölni még azt is: hogy itt egy olvasó kör alakult, mely könyvtárt is létesíteni szándékozik, ennek nagyon örülünk, de még jobban annak, ha állandó lenne a célba vett könyvtár a lehetőségig gyarapítanak, hogy az a célnak meg is feleljen.

Vetéseink az ezelőtti reményt meghaladják, — Buza-termesünk közép, rozsa jó, árpa közép, zab igen jó, s ha ezután kedvező időjárásunk leend, a kukorica terméshez is reményünk lehet.

Hallomás után tudom, hogy községünk részéről gr. Ráday kir. biztoshoz elismerő felirat küldetett.

## Külpolitikai szemle.

Arad, jul. 18.

A francia nemzetgyűlés nagy buzgalommal végezi az új képviselői igazolását és veszi tárgyalás alá a különféle törvényjavaslatokat, melyek többnyire a közigazgatás menetének szabályozására; a municipiumok u. n. autonómiájára és a jogszolgáltatásra vonatkoznak.

Az elfogott kommunizmusokkal, kiknek száma napról-napra szaporodik, mindjobban meggyűl a kormány baja.

Mint az „Independ.“-nak írják, Thiers e kényszerhelyzetből úgy akar kiszabadulni, miszerint a nemzetgyűlésen szándékozik határozatni, hogy a kevésbbé büntetők nagy tömege ne deportáltassék az országon kívül, hanem ben az országban, kisebb falvakba internáltassanak, hol könnyen lehet majd rájuk felügyelni. Ily intézkedéssel a vádlottak sorsa mindenesetre enyhítettnek, de oly büntetés volna az mégis, mely a császárság idejéről igen rossz hírűvé vált.

Mint a „Liberte“ jelenti, Assy védője erősen amellett van, hogy Roucher, mint tanu, kihallgatassék a commune vezéreire ellen indítandó büntetővizsgálat alatt. Ha ez csakugyan megtörténik, igen érdekes dolgok fognak napfényre jutni. Az „Internationale“ egy tagja ugyanis a „D. A. Zt.“-ban következők leleplezéseket tesz e társulatnak a császársághoz volt viszonyáról: A császárság a társulatot, mely a politikába nem avatkozást tűzte ki czélul, tárt karokkal fogadta. A rendőrség nem vett tudomást róla, és a császári miniszterek, különösen Rouher különféle intézkedések által igyekeztek annak kegyét kinyerni. Megengedettett gyűléseket tartaniok és nemzetgazdasági elméleteket szabadon terjeszteniök. A tömeges munka felmondásra tére, vonatkozó tilalom megszüntetett, és a munkásoknyelvek az u. n. livret, melyben a nap és az ok, midőn és melyért a munkás utolsó

helyét elhagyta, kellett hogy bejegyezve legyen, eltörölteték, a munkás a törvény előtt egyenlővé tétetett a munkád-adóval, és az együvé működő társulatok alakítására megindult mozgalom határozottan elősegítették. De Forcade, az akkori belügyminiszter, értekezleteket is tartott a munkások képviselőivel, kik közül többen a becsületrenddel is felékesítették. A s s y-ról különösen az is tudva van, hogy különféle alkalmakkor, nevezetesen a creuzoti nagy strikenél igen gyanus szerepet játszott, és már akkor állíták, hogy a Roucher által vezetett udvari párttal egyetértésben dolgozik.

— A párisi helytartóság hivatala s z t á s o k — mint már jelentettük — e hó 23-dikán fognak végbe menni, s így a francia fővárosok a nyomasztó ostromállapotból fölszabadulva, ismét visszatér a törvényes rend kerékvágásába. Az új helytartósági törvény alapján a községi választások az ország többi részében már apr. 24-ikén megtörténtek; csupán Párisban, mely akkor a commune uralma alatt állt, nem lehetett azokat megtartani. Páris most maga választja meg városi tanácsát, míg a császárság idejében a helytartósági bizottság kinevezése után jött létre; a végrehajtó hatalom most csak a szajnai főnököt s a husz kerület polgármestereit és melletteit nevezi ki. A helytartósági tanács nyolczvan tagja az általános szavazat után választatik meg, a nemzetgyűlés azonban intézkedést tőn, hogy e szavazatok netalán nagyonis radikális nyilvánulását lehetőleg korlátozza. Ugyanis, nem tekintve a lakosság számát, a párisi nyolczvan negyed mindegyike egy tagot választand a városi tanácsba, úgy hogy az oly negyede, melyek — mint a forradalmi La Roquette negyed — 40 ezer léleknel többet számlálnak, szintén csak egy képviselővel fognak birni, mint az aristokratik-conservatív Porte Dauphine negyed a boulognei erdő mellett, melynek palotáiban és villáiban alig laknak 5000-en. Ez megkezdése, hogy ne mondjuk megsértése az általános szavazatoknak, mi, ha a mostani körülmények közt gyakorlatilag látszik is, — később, a békes időkben, kivált a polgári jogok és szabadságok teljes kifejlődésekor komoly panaszokra és tartós ellenkezésre kell, hogy vezessen. Egyébiránt Párisban már erősen készülnek a közeledő választási harcra; a republikánus bizottság, mely az utóbbi pótválasztások vezetése céljából alakult, nem osztott fel, hanem mint állandó terület constituálta magát.

— A nemzetőrség, mint a commune-uralom áldozata, közeli fosztatásnak néz eléje; — 217 képviselő, ezek közt Trochu, Chanzy, Ducrot tábornokok, következő törvényjavaslatot irt alá, mely legközelebb elő fog terjesztetni: Tekintetbe véve, hogy az okok, melyek 1870. szeptemberben az egész nemzet fölfegyverkezését parancsolták, a kül ellenség elleni háborúval megszüntek, s hogy a Franciaországban behozandó új hadsereg-szervezet fölött a nemzetgyűlés elrendeli: 1. czikk. A nemzetőrség Franciaország összes községeiben feloszlattatik; kivételnek a tűzoltók századai. — 2. czikk. A nemzetőrök fegyverei letétetnek az állam arsenáljaiban; azon fegyverekért, melyek a községek és a megyék tulajdonai, kárpótásul nyujtattik.

— Németországban a harc a kormányok és ultramontanok közt, nem sokára minden egybebb ügyet háttérbe fog szorítani. Már is oly feszültség uralkodik a két fél közt, mely a legfelső fokot érte el. Az ultramontan centrum-törődök közlönében a „Germania“-ban már is azzal fenyegetődzik, miszerint Németország nyílt ellenségeinek soraiba fog átcsapni. „Ne ámsítsák magukat a berlini Vilmos utcában!“ — mondja e lap egyik legutóbbi számában. „Ha a harcot e téren (az ultramontanok ellen) megkezdik, akkor a gyutacs- és Werder-fegyverekkel nem lehetend gyors győzelmet aratni; oly ellenállásra fognak ugyanis találni, melyet a világ mostani helyzeténél jó volna elkerülniök. A katolikusok ugyan nem fognak forradalmat előidézni, hanem ugyanazon fokban, amilyenben a katolikusoknak fájdalmat okoznak, elvesztendik az ellenállási-képességet azon

vetséges társ, mint kiegészítő rész, — mint a magyar oly igen helyesens oly sokat jelentőleg felcségek mondja — adott. Ha hinni lehet a biblikus valóságok, úgy a nők történelmi joga közel hat ezer éves, s hogy az őket követelményeik és igényeik nem a modern felvilágosultságot szendelő világ előhaladásának kifizetése, hanem velök született előjogok, melyeket a későbbi eltörpült utódok sárba tiportak, s melyektől az ő- és középkor setét századai őket oly önkényesen megfosztották. — Igaz ugyan, hogy az ilyféle joga, a társadalomban csak addig tarthat számon méltatásra, míg megsemmisülését valamely közérdek nem kívánja; ámde a nők joga becsületes jövőre az időben csak multját bírja, és nem egyszersmind szentesítését. Ezt másutt, nemünk természetében, ez ismeretlen hatalom varázsa közt kell keresnünk!....

A napokban felszínre hozott nők emancipációjának nem minden érdek nélküli kérdés, s épen nem lehet azon csodálkozni, ha a művelt Európa cultiváltabb nemzetei szűnyegre hozták e tárgyat, s hogy ez épen úgy foglalkoztatja az egyszerű állampolgárt, mint a bölcselmi elmélkedésekkel foglalkozó scolasztikust; érdekeltséget kelt e kérdés a magánéletben, mint a journalistika a nyilvánosság terén.

De hát tulajdonképen miben áll a nőnem emancipációjának? erre felülünk meg rövid tárczáinkban, felsorolva egyszersmind mások nézeteit e tárgy körül s végre elmondom az én szerény észrevételeimet is, előre megjegyezvén, hogy ezek egyéni nézetek, s nem állítom, hogy minden tévedéstől mentek; s ha netalán nem elégitik ki kedves olvasónőmet azon hatások, melyeket az emancipáció terén, úgy ahogy körvonalaizni fognak, akkor gondolják meg, hogy ezen határokon túl lépve, csakis az ábránd világ létezik számukra, melynek világító központja: a hold....

— Teljesen osztjuk azok véleményét, kik azt állítják, hogy a nőknek történelmi jogaik vannak, melyeknek érvényesítésében őket nemcsak hogy akadályozunk nem szabad, s a loyaltás folytán

hatalommal szemben, mely a zavart, melybe vakon rohannak, saját hasznára fogja fordítani tudni. És ezen esetben Németország szerencsétlenségére be fog bizonyulni, miszerint nem igaz az, midőn mondják, hogy a német birodalom „szilárdabban mint bármikor van megalakítva.“

A másik fél azonban szintén elkészíté már haditerveket. Mint a „Köln. Ztg.“ értesül ugyanis az országgyűlés elé egy törvényjavaslat fog terjesztetni, az általánosan kötelező polgári házaszágnak Németországba leendő behozását illetőleg, ugyanazon alakban, mint ez ügy a nemzetgyűlés által letárgyalt 1849-ki birodalmi alkotmányban volt elintézve. Poroszországra nézve pedig külön azon indítvány kerülend a parlamentben áncsozós alá, hogy az iskolák kivételének a papok felügyelete alól és ez szakemberekre bízassék.

## A new-yorki zavarok.

A „Times“-nak a new-yorki zavarokról a következőket távirják Philadelphiából: „Az orangisták (ama klub tagjai, kik a protestantismus védelmét és terjesztését tűzték czéljukul) elhatározták ujabbán, hogy jul. 12-két körmenettel fogják megünnepelni. A finek kinyilatkoztatták, hogy az orangisták ezen szándékukban erővel fogják megakadályozni. Miután mindkét párt fegyverrel volt ellátva, a csend megzavarásától tartottak. A katolikus clérus a mult vasárnap fölszólította az ir tempomlátogatókat, hogy a körmenet megtámadásától óvakodják. Hétfőn a hatóságok parancsokat adtak ki, melyekben a menetet megtiltották. Ez azonban a közvéleményt még inkább föllázította, miután e betiltást a népjogok igazolatlan megsértésének tekintette. E közben az orangista páholyok szándékukkal felhagytak, de kedden éjjel Hoffman kormányzó egy értesítése jelent meg, mely a körmenet oltalmazásáról biztosítja az orangistákat. Ma (jul. 12.) a katonaság és rendőri közegek egészen ellepték New-York utcáit, de délig sem körmenet, sem a legesekélyebb csendzavaras nem fordult elő.

Mint tudjuk, a csend nem volt hosszú tartalmu és nem sokára a nagy amerikai város közege te vérel volt elborítva.

A zavarok első kitöréséről ugyancsak a „Times“ a következők sűrűnnyit hozza:

„Az orangista körmenet ma délután 2 órakor a rendőrség és csapatok védelme alatt megjelent az utcákon. A katolikusok több megtámadást intéztek; a katonák a zavarok közé lőttek; 60 zavaró, 6 rendőri és 10 katoná esett el, 150-nen sérültek meg, s ugyanannyian fogattak el. Több városrészen a zavarok tovább tartanak. Az orangista-páholly 20 fegyveres katonáját a tömeg meg támadta. Tizenkét ezred áll fegyverben s ma éjjel zavarásoktól félnek.“

Mint tudjuk, ezen félelmek nem voltak alaptalanok.

Tán nem lesz fölösleges röviden elmondani julius 12-dikének jelentőségét az orangistákra nézve.

1868. jul. 12-kén az Angolországból elkergetett II-dik Jakab, az utolsó Stuart-uralkodó egész serege megjelent Londonty érte. London-derry a hasonló brit grófság fővárosa.

Az erőd hét álló hónapig tartotta magát Val-ker püspök és Baker orvagy által. A védelmezők már minden reménnyel fölhangytak, az élelem fogyatékán volt, az erőd is nagyon megrongálva.

A földadás szükségességét kikérülhetlennek tartották. Amint azonban a veszély a legmagasbára hágott, a segítség legközelebb volt. Orániai Vilmos hajói jelentek meg. Amint a katolikusok a közelgő hajókat megpillanták — odább álltak.

Jul. 12-dike tehát kath. jakobinusok fölkelés leveretésének ünnepe.

Az orangisták páholyai gondot viselnek, hogy ezen nap, valamint jul. 1-je körmenetek által ünnepelesen megünnepeltessék.

minden kitelhető módon elő is kell segitnünk. De ezen történelmi jog korán sem zárja magában mindazt, mit nemelyek az emancipáció fogalmához csatolni szeretnének; különösen pedig azt nem, hogy a nők hivatása volna a politikai világban közvetlen tényezőként szerepelni. Arra több erő, kevesebb gyöngédség; nagyobb nyugalom és kevesebb érzés kíváncsít, mint mennyi náluk rendszerint feltalálható. S midőn Mill Stuart a nőt olyannak akarja látni, „ki szavaz, beszél, tesz, szóval: a l a m i c s e l e k v é n y e k e t g y a k o r o l“ — az részint honának sajátos viszonyaiban, részint — mint egy ismerőse megjegyzi — azon körülményben leli magyarázatát, hogy Millnek neje Angolország egyik legfinomabb műveltségű leánya volt....

De legyen akármiként, annyi bizonyos, hogy a politikának az államra kifolyó része tisztán férfias kör; s csak egy másik terrenuma létezik, melynek osztatlan birtokosai a nők, s melyen az ő közvetlen működésük reájuk nézve hálás, reánk nézve pedig áldados lehet és ez: a hódítás politikája....

Úgy hiszem ez elég is. Alig ha lehetett volna szebb részletet számukra fenntartani. Ez által a nő azt ejtheti birtokába, mi lelkiületéhez legközelebb rokon, s nekünk legkedvesebb: az érzést, a gondolatot. Ez pedig nagy mérvű hatalom, s e hatalommal a hódítás terén szabadon élhetnek, szabadon használhatják erejüket.

Mig a római császárok előtt országok diplomatái hódoltak, addig Kleopatriának mily kevésbé került azok gögjét megalázní!.... És ilyen esetre hányra tudnánk rámutatni a történelemben, s ismét hány és hányat ismerünk a mindennapi gyakorlati életben!...

Ez a tér tehát az övék, s mi nem is tagadjuk el tőlök, mert attól tartunk, hogy szép olvasónőim közül — pusztá kedvtelésből — valamelyik rászánja magát, hogy velünk tetteleg is éreztesse e nagy hatalmat!.... Örömmel garantirozzuk nekik e tért s annak előnyeit, de egyszersmind arra kérjük, hogy ezzel aztán elégedjenek meg, mert

Ez utóbbi napot a Beyne melletti csata (1689.) emlékére ülik meg, mikor Vilmos a Jakobinusok seregének utolsó töredékét is szétválasztá, s ez által a Stuartokat mindvégig tehetetlenné tette.

Részünkről, bár följogjuk az ilyen ünnepek jelentőségét — a new-yorki eseményeket határozottan kárhoztatjuk. Nem értek azok a Stuartok meg Orleans Vilmos anynyit, hogy még most is vér folyon — emléküért, a mely áldást bizonyára nem érdemel.

## Sorozata

Arad sz. kir. város közönsége részéről 1871. évi julius hó 19-én, d. u. 5 órakor tartandó rendes közgyűlés tárgyaitnak.

1. M. kir. belügyminiszterium leirata a Holakyné-féle ház- és telek vételárának miként fedezése iránt a város részéről tett felterjesztésre.

2. M. kir. belügyminiszterium intévénye a megyeháza szabályozása iránt hozott határozat ellen Winkler Vilmos Veit Lajos és Albrecht Nándor részéről felterjesztett felfolyamodásra.

3. Bittó István, m. kir. igazságügyminiszter ez állásra ő felsége által lett kineveztetését tudatja.

4. Eötvös József báró özevényének válasza a város által férje halála alkalmából hozzá intézett részvénytilkozatra.

5. Iskolaszék, addig is, mig az iskolai alap létre jön, egy a városi pénztárban külön kezelendő s időnként megújítandó összeget utalványoztatni kér.

6. Iskolaszék véleményes jelentése, a Lugosi gör. kath. helynök által a helybeli gör. kath. iskolának közügyévé lett nyilvánítása ellen, a vallás- és közoktatási m. kir. miniszteriumhoz nyujtott panaszát illetőleg.

7. Szentos város közönsége a Pest-aradi országutnak a közöltségen kiépítendő utak tervezetbe leendő felvétele iránt, a képviselőházhoz terjesztett kérvényét, pártolás végett megküldi.

8. Lövészegylet a kiserdőben ujonnan épített hid költségeinek felét a városi pénztárból megtéríteni kéri.

9. Több veréb-utcai lakos, a veréb-utczának az idén leendő kiköveztetését kéri.

10. Arkay Jakab, főmérnök betérjeszti a Bárány-utca kikövezetésének költségvetését.

11. U. a. betérjeszti, a főtéren keresztül építendő csatorna előirányzatát és költségvetését.

12. U. a. betérjeszti, a főtéren csatorna feletti rész kikövezetésének költségvetését.

13. Rendőri bizottság jelentése a városi őrmestereknek drágasági pótlet iránti kérvényére.

14. U. a. a városi negyedmestereknek drágasági pótlet iránti kérvényére.

15. U. a. a városi hajduknak fizetéseik felemelése végett benyujtott kérvényökre.

16. U. a. a városi negyedmestereknek folyamodványára, melyben évenként egy pár helyett 2 pár csizmát kérnek.

## Táviratok.

Bécs, jul. 17. A „N. fr. Pr.“ szerint a ver-saillesi explosio egyelőre koholt büntény következményének látszik lenni.

Belgrád, jul. 16. Regensségi rendelettel a Szerbiában legelőször tartandó három éves skuptsinai ülésszakra a választások aug. 18-ra irattak ki. A választásoknak ama napon az egész országban meg kell történniök.

Páris, julius 16. A „Journal Officiel“ jelenti, hogy Aurelles-Paladine tábornok Bordeaux főparancsnokává nevezetett ki.

Páris, jul. 16. Rheimsban tegnap egy anyagszer kereskedőnél tűz ütött ki. Egy edény petroleummal felrobbant; 45 egyén sebesült és 6 halt meg.

Páris, jul. 16. A „Journal Officiel“ bámulatát fejezi ki a felett, hogy a „Times“ Thiers

mi többet nem adunk a politikában! — Így aztán szent lesz a békesség, mert alkotmányos idöket élve, tisztelni fogjuk kölcsönösen egymás jogait. — Dixi! —

Mint emberek társadalmi életre vagyunk hivatva, s társadalomban minden egyes egyének — ide érve a nőket is — közvetlen szerepelnek. Már az ember fogalmában benn rejlik annak hivatása, melynek valóstításán munkálkodnia kell. Kell pedig, hogy önmaga személyesen önállóság valóstítsa azt; ebben közre kell működni a férfi- és nőnemnek. Itt tehát a társadalomban egészen más szempont áll esik a nők állása; hol nem mint politikai factorok, hanem mint emberek jönnek tekintetbe, s a mely jogositványok a socialistikus életben az embert megilletik, azokat a nőktől sem lehet észszerűleg elvonni.

Erről azonban más alkalommal. Mártonfy K. Márton.

## A boldogság alapja.

Ha a mindennapi életet figyelemmel vizsgáljuk, azt fogjuk tapasztalni, hogy az emberek vágyait, törekvéseit mindenek fölött egy fő eszme foglalkoztatja, mely mint életvezél lebeg mindenki előtt s melynek az emberi elme ez egyetlen szóban talált kifejezést „b o l d o g s á g“.

A régi bölcseszek, kik az ember céljainak meghatározásáról eszmélkedtek, észleléseikben nem csak mint az emberi törekvések főczélját állíták föl a boldogságot, hanem erkölcsi rendszerökbe is a „l e g f ő b b j ö“ nevezete alatt igrták azt be. De a vélemények e legfőbb jó fogalmáról mindig oly külön-bözők valának, hogy tán nem ok nélkül következtetjük, mikép e fogalomnak meghatározása nem épen a legkönnyebb feladatok közé tartozik.

Voltak, kik ezt a földi örömek s az élet kábitó és határtalan gyönyöreinek élvezetében gondolkodni rejteni, — oly gyönyörök élvezetében, melyektől minden fájdalom, minden küzdelem s az

# TÁRCZA.

## Egy czikk a nőkről.

I.

Napjainkban mindig nagyobb és nagyobb mérvben növekedik azon mozgalom, mely a nők kérdését napirendjébe fölvetta. A cultivált világ mindinkább és inkább érzi a k ö v e t e l ő k o r i g é n y t, hogy a socialistikus törekvésekben; a tökéletesedés valóstításán a nőnemnek is több — tágasabb tért kell nyitnia. És valóban e mozgalom legkevésbbé sem válik szegényére e kornak, melynek jelszava: a h a l l a d á s. En legalább nem hiszem, hogy ezért valakit gyöngédséggel komolyan vádolni lehetne; mert ha — mint egy ifju journalist írja, — egy halvány kép elvesztén, — mely talán a görög iskola valamelyik tehetséges tagjának madonnáját ábrázolta mosolygása közben — évekig elpanaszolodunk, és tudásaink nem bizása miatt egész fölkatat áztatnak meg könnyeikkel: miért kellene akkor ép azokról hallgatni, kiknek sorsa sorsunkkal, élete magán- és nyilvánoséletünkkel egy össze van növe?... miért kellene ép azokról elhallgatni gondolatainkat, kik nem ritkán egész belvilágunkat alkotják?... s kik a rideg gyakorlati élet nehézségeit velünk feledtetik?... Ki vádolhat bennünket gyengeségről, vagy talán érzélgősségről, midőn erkölcsi kötelességünket véljük teljesíteni akkor, midőn e kérdés megvilágítására szavunkat fölemeljük. Ezen kérdésnek történelmi jogosultsága van, s midőn a publicista ezen kérdést felszínre hozza, csak kötelességgel teljesíti, és oda hat, hogy a nőnek minden körülmény között biztosítva legyen azon állás, melyhez igénye, sőt történelmi joga is van. Ennek alapja már a mesés szövetség „Genesisben“ gyökerezik, melyben Izrael nagy költője Mózes oly magasztos egyszerűséggel írja meg azon praerogatívákat, melyekkel ősanynak az alkotó mestertől már létezése első perceiben felruháztatott, s ösatyánkhhoz, mint s z ö

nek állítólagos levelét a pápához komolynak vette. A „Journ. Off.” ismételve kijelenti, hogy Thiers azon tanácsokat, melyeket neki tulajdonitának, sohasem adta a pápának, és az egész levél valamely hamisító műve.

**M a d r i d,** jul. 16. A minisztertanácsban folyt heves vita folytán Martos, Zorilla és Beranger lemondottak, de Serrano kérére 24 órai maradásra beleegyeztek.

**N e w - Y o r k,** jul. 15. Hírszerint Jamaikában jun. 19-én néger lázadás tört ki. A kormány megtette a kellő intézkedéseket. A constablerek lefegyverezettek; a csapatok harc-készen tartatnak.

**F l ó r e n c z,** jul. 16. Az „Opinione” megczáfolja azon hírt, mintha a porta elhatározta volna, hogy Egyptom és Tunis jelenlegi politikai helyzetét megváltoztatja, mivel a porta belátta, hogy ilyes változtatás jelenleg nagy nehézségeket keltene.

## Legujabb.

**F i u m e,** jul. 17. A kupuki alagut tegnap történt megnyitását a népek megtiltották a magyar színű zászlókat a fumeiek; a meghívott városi képviselők életveszélylyel fenyegettek. A Lokveből visszatért bán és fumei kormányzó kedvezőtlenül fogadtattak. A diszesen felkészített helyiségekből a fumeiek kirontottak. A nép türelmetlenül és fenyegetődzve viselte magát.

**B e r l i n,** jul. 17. A „Nord. Zeitung”, mely a püspökök magatartását bírálja, azon határvonalak megtartását hangsúlyozza, melyek az egyházat az államtól elválasztják; — és ezeket mondja: A csalhatatlansági-tan által előidézett tulkapásokat, melyek az állam területére is kiterjednek, az állam-hatalomnak vissza kell utasítania, minthogy azok csak surlódásokat idéznek elő, azonban az egyház üldözéséről nincs szó, sőt ellenkezőleg: ezen új tan által az állam zaklattatik, minélfogva kénytelen is azellen orvoslást keresni.

**B é c s,** jul. 17. Tegnap nyitott meg az ausztriai és török vasutak csatlakozása felett tanácskozó conferentia. Jelen voltak: Gr. Beust, az osztrák és magyar miniszterelnökök, a szakminiszterek, a török követ és a szerb biztosok. A conferentia már megfontolás alá vétettek az előnyök és hátrányok, valamint a letező nehézségek.

**G u m b i n e n,** jul. 17. Hivatalos közlés szerint Wilkowski orosz-lengyel kerületi városban az ázsiai epe-mirigy kitört; néhány nap alatt 34 ember esett a betegségnek áldozatul. Wilmában 4 hét óta uralkodik az epemirigy; naponta 10 áldozatot ragad el; a betegség Wirballenből terjedt el.

**D r e s d a,** jul. 17. Az orosz császár a szász koronaherceget távira utján orosz tábornagygyá nevezte ki.

**B é c s,** jul. 17. A „Vaterland” szerint a császár távollétében Károly-Lajos főhg. fog elnökölni a minisztertanácsban, mint aki szintén barátja a kiegyezésnek.

Az országos legfőbb törvényszék törvénytelennek ismerte el a kormány azon tilmát, mely Misselbachban egy alkotmányos haladás céljából alakulandó egyet felállítását meg nem engedi: az ítélet indoklásában ki van mutatva, hogy az egyet alapszabályai szerint a vándorgyűjtések meg vannak engedve.

**G e n f,** jul. 17. Bazaine francia tábornok élete ellen itten merénylet követett el, a neki szánt golyó azonban szolgáját érte.

**V e r s a i l l e s,** jul. 17. Az Alsó Szajna, Somme- és Euremegyék kiürítését a poroszok részéről azon körülmény késlelteti, hogy a németek az ércpénzben fizetendő összeget nem mérik, de számlálják, mi roppant időt vesz igénybe. — Pouyer-Quertier tehát ez ügyben Manteuffelhez Compignebe fog kirándulni.

élet aggodalmainak még csak árnyéka is meszsze jár. Mások az ép egészségi test, szerencsés anyagi helyzet s a kiképezett elmetelhetőség akarát építeni a boldogság fogalmának erődítményét.

**P l a t ó** egyszerűen az istenségnek megismerésében keresé azt, mint adományozójában azon magasztos érényeknek, melyek még a nyomorban is boldogítanak.

**A r i s t o t e l e s** azt mondja, hogy a legnagyobb boldogság az érény, mert általa a testi és lelki jó leginkább kieszközölhető, s így a tökélyre vagyó ember törekvéseit az teszi legjutalmazóbbá. Ily fogalmakra vezetnek a stoikusok tanai is. Mi úgy vagyunk meggyőződve, miképe véleménykülönbség leginkább onnan származik, mert 1-ször sokan a „l e g f ő b b j ó” fogalmát a boldogság fogalmával azonosítják, holott ez csak egy része a m a n n a k; 2-or, mert a boldogság kellékeit észlelés nyomán akarják meghatározni. Már pedig véleményünk szerint ezeket csak t a p a s z t a l á s b ó l lehet felismernünk, s mivel az ember tapasztalásai nagyon is korlátoztak, innen van, hogy az érintett kellékeket biztos határozottsággal kimutatnunk nem lehet.

De hol is van ember, ki e kellékek kijelölését magára vállalná? Midőn az emberi életben idő, hely és körülmények oly nagy szerepet játszanak, hogy sokszor még az emberi szellem is rabszolgává törpül általuk s a végtelen erő idegzetében csak az ő kényük, csak az ő akaratuk szerint működhetik. — És hányszor esik meg az életben, hogy ugyanazon ajándék, ugyanazon áldása a szerencsének egyik emberről boldogságot, a másiknál ellenkezőt eszközöl.

Az ember egyénisége, értelmi köre, lelke emelkedett vagy korlátozt világa az, mi a boldogság kellékeinek meghatározásánál zsinormértékül szolgálhatna, ha ezen értelmi kör, ezen lelki emelkedettség s az ember véralakata, mely a cselekvényekre, sőt a fogalmakra is roppant nagy befolyással van, oly különböző fokozatu nem volna különböző egyéniségeknél, hogy tán minden ember szá-

## Ujdonságok.

\* **R á d a y** gróf, pesti hírek szerint, rendőrmiszterré fog kinevezettni. Az ország közbiztonsága szempontjából ennél jobb választást nem is tehetne a kormány.

\* **K a r á n s e b e s r ó l** írják július 15-ről: Ma a Temes folyó a reggeli és délelőtti órákban oly roppant gyorsasággal emelkedett, hogy több mint 60 ház viz alatt áll s a gyöngébb építésű házakból a lakókat máshova kellett szállásolni; a szarvasmarhát és lovakat is ki kellett hajtani az istállókból, az ingóságokat pedig a padlásokra felrakni. Három ház már ledőlt. A Temes ezúttal sokkal nagyobb részét árasztotta el a zántóföldeknek, mint más években, a termés elpusztult, s a lakosság egy része kétségbe esve néz a jövő tél elé. — További tudósítások szerint a hegyvidékeken nagy felhőszakadások voltak, az eső is 24 óra óta szakadatlanul zuhog. **M e h a d i á t ó l** a Hercules-fürdőig, nemkülönben az **O r s o v á r ó l** Oláhországba vezető hid elsodortatott, sőt még az épülőfélben levő plugovai hid is az árvíz áldozatul esett.

\* **A z o r s z á g o s l ö v é s z e g y l e t** alakítása érdekében Budán tartandó lövész-értekezletben az aradi lövészegyletet, mint értesülünk, **N á r a y** Imre, allövészemester, **W i l d e n a u e r** János, titkár és **B l a u** Henrik urak fogják képviselni.

— **A l ö v ö l d e i t á n c z m u l a t s á g.** Sok bajjal járt, míg össze lehetett hozni; az elmergesedett czimkérdés, ha vajjon a „gymnasiunium” vagy pedig csak egyszerűen az „ifjuság” czéze alatt rendeztessék-e, továbbá a mult szombati kellemetlen idő miatt csakis tegnapielőtt, hétfőn este lehetett megtartani. Hanem hol megvan az erős akarat ott a siker nem maradhat el, és azok, kik e mulatságot rendezék, legyenek azok talán épen a más név alá bujt gymnasiunium ifjak, megelégedéssel tekinthetnek vissza fáradozásaik eredményére és számot tarthatnak elismerésre is a közönség részéről, melynek alkalmat adtak egy jól és szépen sikerült táncszertély örömeit élvezhetni. De hát volt-e, és kikből állott a közönség, — kérde ezt nem egy, ki különben maga is részt vett volna a mulatságban, de nem sokat remélvén attól, jobbnak látta otthon maradni. Az ilyenek kétségtelenül sokat vesztek, és akár szemrehányásokat is tehetnek ön maguknak a mulasztásért; mert közönség volt nagy és szép, érteve ezt természetesen a nőkre, kik közt ha az annyira elhasznált, de azért ez alkalommal teljesen igazat, mondó frázist akarjuk használni, — ott láttuk városunk hölgyközörségének szebbnél-szebb virágait. — A lövölde-helyiség gyönyörű udvara, melyet a lövészegylet szíveségből engedett át, fényesen ki volt világítva, s a katonazenekar által eljátszott zenedarabok azután elő is idézték a kívánt mozgalmat a tánczedvelők körében, melynek a kevés közbevetett szünetek leszámításával, nem is lett vége csak egy éjfélt után 2 óra körül, midőn a közönség, a hűvössé válni kezdő lég által hazaindulásra intettet. Minthogy pedig tudvalevőleg a mamák a hazamenést illetőleg kérlelhetlen szigorral mondják ki véghatározatukat, a még talán tánczolni akart ifjuságnak sem maradt egyéb hátra, mint lassankint távozni a helyről, honnét legtöbben egy szép este emléket vihet magukkal.

\* **M i n t e g y t i z é v e** — írja Cs. J. borosjenői levelezőnk — Zimmermann Mihály mező-berényi lakos — Pankotára költözvén, ott — miután neje elhalálozott, másod-izben megnősült, és iparkodása folytán csekély vagyont szerzett magának; — első nejétől maradt fia József mostoha anyjától nem a legjobb bánásmódban részesülvén — egy alkalommal a háztól megszökött. Nyolcz évig az atyai háztól távol — jelenleg Borosjenőn a téglalegőtnéknél napszámosként tartozkodott. Itt őt i. hó 10-én egy honvéd, ki szintén mező-berényi születésű és apjának ismerőse, felismervén, megszólította, előbb német, azután magyar nyelven, de miután a fiu anyanyelvét végkép elfeledte és

mára egy külön boldogság szint kellene ez esetben összehajlítani.

Mi úgy vagyunk meggyőződve, miképen kell egy általános erkölcsi alapnak lenni, melyre az ember boldogságát építheti, s mely nélkül v a l ó d i b o l d o g nem lehet senki, s ezen alap hitünk szerint az érénynek megismerése, átérzése, és gyakorlása b a n á l l. Egy hírneves angol status-szempontokat vévén figyelembe, azt állítja, hogy a polgárkö becsülete s e g e k e z e i legszilárdabb alapját a status boldogságnak. — S vajjon nincs-e igazsága? Nem bizonyítja-e a történet, sőt a minden-napi tapasztalás, miképe legüdvösebb törvények a legmagasabb institutók is csak úgy bírnak hatni s üdvös eredményre vezetni, ha azokat a polgárok becsületessége támogatja erkölcsi erejével.

Igen, az emberi s polgári érény azon magasztos erkölcsi hatalom, mely egyeseknél úgy, mint a status-életben a valódi boldogság alapját képezi; az érény érzete kárpótolja az embert azért, mit az ingatag szerencse tőle megtagadott, az érény érzete biztosítja a törvények iránti tisztelget, s nemes irányban vezeti az ész törekvéseit.

És mégis ez a legolcsóbb és legkönnyebb tana az életnek. Ez azon tüdővilág, melyhez a romlatlan kebelnek saját természeti ösztöne megmutatja az utat. S ezen nemes természeti ösztönnel megőrzése, szilárdítása és tovább fejlesztése a n e v e l é s f e l a d a t a, s pedig mindenek fölött azon nevelés, melynek alapját már az atyai ház küszöbén belől az édes jó anya meleg kebelén a szeretet malasztjával együtt szívja be a gyermek.

Sinnen magyarázható meg, mily nagy földadata van a szülőknek a gyermek-nevelés körül, s minő felelősséget vállal magára, midőn annak lelkét a nemesebb életelvek felfogására, — az érény átérzésére egyengeti, szóval, midőn annak lelkébe a jövő b o l d o g s á g magvait lorakja.

**G r u m a n n K á r o l y,**  
népnevelő.

választ adni képes nem volt, úgy románul beszélt vele, amely alkalommal beismerte, hogy ő valóban Zimmermann József és elbeszélte, mostoha anyjának vele tett kegyetlenségeit; — az őt felismerő honvéd, azon kérdésére, ha — miután mostohája időközben elhalálozott, szeretne-e atyjához haza menni? a fiu igennel felelt, a honvéd tehát értesítvén az atyát fia felől, ez f. hó 13-án megjelent és egyetlen gyermekét megható öröm-kifejezések között magához szorítván, haza vitte; — egy újabb erkölcsen a mostoha anyákra nézve és figyelmeztetés a többször nőstülni kényszerített apákra.

\* **U g y a n o n n a n** írják: A vár átépítése honvéd laktanyául gyorsan halad; — de mióta a pest-lipótvárosi bazilika összeomlott — úgy látszik, az építő mesterek nem tartják lelkiismeretes dolognak, ha épen bármelyik épület össze is omlik, mert az építkezéshez itt oly rossz maltert használnak, hogy az nem ragaszkodik — hanem csupán téglá hézagok kitöltésének mondható, vajjon nem volna-e tanácsos — ha az építkezésre való szigorú felügyelettel valaki megbíznának, mert aki Félegyházán a honvéd laktanya összeomlásával már egyszer oly veszélynek kitéve volt, az másodizben nem kívánja megpróbálni.

\* **T a v a l y t e r v e n** volt Németországban egy nagy politikai hitelnapok megindítása, melynek feladata lett volna Magyarországi érdekeket nagy Németországban képviselni. Számos nevezetes író volt megnyerve a közreműködésre s több áldozatkész pénzember a kiállítás fedezésére, midőn a közbejött háboru a tervet háttérbe szorította. Mint halljuk, e terv most felvett s létesülésére kedvező kilátások vannak.

\* **P o r f i r G y o r g y e** hírneves oláhországi rablófőnököt f. hó 7-én vasba verve kísérték M.-Vásárhelyen keresztül a csendőrök az oláhországi határszélt felé, ott átadandók az illető hatóságnak. Porfir körülbelül 30 éves, csinos termetű s tiszta román nemzeti öltönyben járó férfi és több európai művelt nyelveket beszél. A szászRégen melletti Palatkán fogták el, hol mint román iskolatanító fungált. Szász-Régenben volt fogva, hol mint mondják, kivallotta, hogy három burszánt kirabolt és megölt; de a hirt azt susogja róla, hogy Oláhországban 60 személyből álló rablóbandának volt felelős főnöke.

\* **T o l v a j - l o g i k a.** N. vizsgálóbíró elébe egy tolvajt vittek, a kánikula közepén egy dolgozó paraszt ember csizmáját ellopta. „Hogy tehetett ki ezt ilyet, nyár közepén; mégis ha szigorú tél volna, ez csak menthetné némileg a kend tétét?” mondá a vizsgálóbíró szemrehányólag. „Jaj tekintetes uram! hogy lophatnék télen csizmát? Hiszen az akkor a paraszt embernek a lábán van” dűnyögé a tolvaj.

\* **Ó r i á s i h u m b u g.** A „Pall Mall Gazette” egy érdekes felfedezésről tesz említést, mely legközelebb Amerikában történt, hogy t. i. „minden életnek és növénynek csirája a kék és violaszínű üvegben rejlik.” Ezen titok fölfedezője, mint buvárlatainak eredményét, hirdeti azt a világnak. Két hüvelyk nagyságú szőlőtők 5 hó múlva a kék üveg alatt 45 lábnyira nőttek. A felfedező arra is rájött, hogy a malaczkok, egy violaszínű üveggel fűdött ölben, majd minden pillanatban 12 fontnyival súlyosodtak. Egy döglőfélben volt tinó az üveg befolyása alatt elkezdett mohón enni s négy hét alatt ökr lett belőle.

\* **E g y p é l d á n y s z e r ű k a s z i n ó.** Ér-Mihályfalva községében az odaváló kaszinónak a vendéglőben igen csinos helyisége van. A dologban azonban nem ez a különös, hanem az, hogy a kaszinó-egylet egy lapot sem járát, hanem — a mint a helyiségben elhelyezett kártya asztalokról következtetni lehet — a kaszinó tagjai inkább a kártyaszásban, mint az olvasásban találják kedvtelésüket. — Szépen fogják föl a kaszinó eszméjét!

\* **O r o s z o r s z á g n a k v a l ó s z i n ű l e g** kevesebb oka van félteni nyelvét, mint nekünk. És mégis feltékeny még a latin nyelve is. Ime, mit ír a „Golosz”: Idegen orvos és gyógyszerészek jöttek Oroszországban eddig azon kedvezményben részesültek, hogy illető szigorlataikat nemcsak orosz, hanem tetszésük szerint latin vagy akármely ismeretesebb európai nyelven tarthaták. Most azonban a moszkvai egyetem az orosz kormánynál az iránt tett lépéseket, miszerint ezen tul ezen kedvezmény szüntettessék meg s a kérdéses szigorlatoknál kizárólag az orosz nyelv legyen használható.

\* **M é r g é b e n** megpukadt. Tegnap este Pestena szénatér egyik házában oly különös s igazán ritka haláleset történt, mely ritkítja párját. Egy ottlakó özvegyasszony 18 éves s leányát ugyanis az ölelét konyhájából kiűző szomszédné ezen eljárása annyira fölingerelte, hogy egy percznyi szóváltás után orrán és száján vérezve, e kiáltással: „Jaj anyám, meghalok mérgemben”, halva rogyott anyja karjai közé.

\* **„M u s z k a p r a x i s”** czime az épületes historianak, amelyet az orosz „Golosz” közöl. Midőn Oroszországban a gyujtogatás járványszerűen terjedt el s a kormánynak annyi dolgot csinált, Moszkva helytartója Dolgoruki herceg is megszokott jelenni a tüzesetek helyszínén. Egy ily alkalommal a herceg szemelattára 20 tüzőlt be-ronított egy égő házba, hogy az értékes tárgyakat megmentse. A tűz oly nagy mérvben terjedt, hogy a herceg félni kezdett a derék tüzőltök eléteért s elrendelte, hogy az ablakokhoz létrák támasztassanak, mi megtörténvén, elment. Erre megérkezett a rendőrfőnök (Arapoff) s látván a létrákat, felállításukat szabályellenesnek ítélte s eltávolította. A létrák eltávolítása után megjelentek a szegény tüzőltök az ablakoknál, de hiába könyörgtek, a létrák már elkéstek s a 20 tüzőlt szörnyű módon, egytől egyig bennégett.

\* **A s z ó n o k o k A t h e n é b e n.** A „Revue des Cours”-ban egy érdekes czik a szónoklatról és szónokokról foglalkozik. A szónokokról szólva, elmondja azon kellékeket is, melyeket az atheniek azon szónoktól megkivántak, ki a tanácsban felszólalni kívánt. Kellett — ugymond —

hogy a szónok, ha valóban ilyennek is kívánt tekintetni, a következő kellékekkel birt legyen: 1. Hogy teljesen élvezze politikai jogait. 2. Hogy tiszta erkölcsökkel bírjon. 3. Hogy törvényes házasságban éljen. 4. Hogy Attikában földbirtokkal bírjon. 5. Hogy a hazáért küzdött legyen, valahányszor a csatákra szólított a harcztéren nem hagyta paizsát. Vajjon szónokaink hányadik része felelhetne meg e kellékeknek?

\* **A p á r i s i l é g h a j ó k r ó l,** melyek a porosz ostromzár alatt a fővárosból kibocsátattak, Tissandier most egy statisztikai kimutatást közöl; e szerint 1870. szept. 23-ától 1871. jan. 28-ig 94 léghajó bocsátottatott fel Párisból 9000 kilogramm sürgőnyvel, 3 millió levéllel, 91 utassal és 354 posta-palambbal. — Öt léghajó esett a németek kezébe: a „Bretagne” Verdunban, a „Galilée” Chartresben, a „Daguerre” Ferrièresben, a „Ville-de-Páris” Wetzlárban (Poroszország), a „Chanzy” Rottenbergben (Bajorország). A „Jacquard” és a „Richard-Valace” a tengerbe veszték. A „Ville-d’Orléans” Norvégiába szállott le.

## Az aradi általános munkásegylet

azon tagjai, kik több havi illetékeiket eddig be nem fizették, figyelmeztetnek: hogy tartozásaikat annyival inkább agasztus hó 1-ig lefizetni törekedjenek, miután ellenkező esetben az egylet tagok névsorából kitöröltetvén, minden tartozásuk hatósági uton fog rajtuk megvétetni.

A munkásegylet 1871. jul. 2-án tartott közgyűlése határozatából.

Arad, július 10.

A z e l n ö k s é g.

\* **A z a r a d i ű g y v é d e g y l e t** f. évi július 26-án délutáni 4 órakor (Remény-utca, 5. sz. alatt) rendes havi ülést tartand, melyre az egylet tagjai ezennel meghivatnak.

Tárgyai:

a.) A szathmári ügyvédegyletnek megkereső levele az ügyvédi rendtartás tárgyában.

b.) Az ülés napja előtt netán betérjesztendő indítványok.

Kelt Aradon, július 17. 1871.

Bogdánfy Gergely,  
egyl. elnök.

**Az aradmegyei takarékpénztár** a takarékpénztári betételeket 6%-kal kamatoztatja, le-számított naponta piaci és telepitett váltókat, előlegez értékpapírokra és nyers terményekre, mindennemű állam- és értékpapírok megvételét és eladását a pesti és bécsi börzén a legillendőbb feltételek mellett eszközözi.

## Üzletitudoítás.

Arad jul. 18-án.

(K o h n G y u l á t ó l.) **G a b o n a** üzlet. A szerfelett csekély kínálat és Pesten uralgó szilárdabb hangulat folytán, a vételkedv a súlyosb minőségű buza iránt jobb alakult, anélkül hogy nagyobb kötések fordultak volna elő; meglehetősen ritkult készletek mellett a tulajdonosok magasabb árakra számítanak, azon feltevésekből indulva ki, hogy az aratási idő alatt, hol a hozatal a legjobb esetben is csekély leend, és a szükséglet mindinkább növekedni fog: a fogasztók kénytelenek lesznek igényeiknek megfelelni, jelenleg az árak csak névleg hozhatók fel.

**K u k o r i c z á b a n** a kereslet engedett, de mindamellétt árait fentartá, a t ö b b i g a b o n a n e m ü e k pedig forgalom nélküliek.

A mai új-aradi hetivásárba a behozatal csekély lévén, nagyobbbrészt gyenge minőségű búzát és kukoriczát tartalmazott.

**B u z a** a mult héthez képest 15 krral emelkedett, holott a kukorica változatlan árak mellett talált kelendősegre.

Mai jegyzetek Aradon:

**B u z a** 82 fns 5 fnt — 83 fns 5 fnt 20. 84 fns 5 fnt 35. 40 kr.

**R o z s** 80 fnta 2 fnt 75. 2 fnt 80 kr.

**A r p a** 70 fns 2 fnt. 2 fnt 10 kr.

**K u k o r i c z a** 1-ső rendű 3 fnt 25. 30 kr. mérőnként.

**P a s z u l y** 4 fnt 50 kr.

**R e t e k r e p c z e:** 150 bécsi font 12 és fél — 12 fnt 75 kr.

**K á p o s z t a r e p c z e:** 150 b. font 13 — 13 fnt 50 kr.

**S z e s z:** csendes üzlet mellett, ára nagyban 51—51 és fél kr., kicsinyben, 52—52 és fél kr. fokként hordóstól.

## Az aradi termény-carnok árjegyzékei, július 18-án.

**B u z a:** 82 fns 5 fnt. 83 fns 5.10 — 5.20. 84 fns 5.20 — 5.35. **R o z s:** 80 fns 2.75 — 2.80. **Á r p a:** 70 fns 2. — 2.10. **K u k o r i c z a:** 3.25 — 3.35. **P a s z u l y:** 4 fnt 50 kr. **Z a b:** 50 fns 1.85 — 1.90. **R e t e k r e p c z e:** 12.50 — 12.75. **K á p o s z t a r e p c z e:** 13 fnt — 13 fnt 50 kr.

## Távirati tudósítás.

a bécsi börzéről 1871. július 18-án.

|                             |                           |
|-----------------------------|---------------------------|
| 5% Metalliques . . . 59 50  | Hitelintézet . . . 182 10 |
| Nemzeti kölcsön . . 68 0    | Váltó L. udon . . 123 35  |
| 1860-évi kölcsön . . 101 25 | Erőst . . . . . 171 50    |
| Bankrészvény . . . 7.66     | Arany . . . . . 5.83 1/10 |

20 frank-darabok 9.83 1/10

A szerkesztésért felelős: **Bettelheim V.**

